

Lausunto

20.08.2025

Asia: VN/14995/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta.

Esitetyt muutokset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Korotus kohdistettaisiin alkoholipitoisuudeltaan yli 2,8-tilavuusprosenttisiin juomiin.

Lisäksi ehdotetaan, että alkoholi- ja alkoholijuomaverot sidottaisiin kaikkien juomaryhmien osalta pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin toteutuneisiin muutoksiin. Esityksen mukaan Verohallinto vahvistaisi suoritettavan veron määrän vuosittain siten kuin alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa tarkkarajaisesti säädettäisiin.

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen vero-muutos olisi 1,4 prosenttia vuonna 2026. Vuosille 2026 ja 2027 aiemmin vahvistettu väkevien alkoholijuomien ennustetun kuluttajahintaindeksin kehityksen mukainen veronkorotus kumottaisiin.

Yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinin ja muiden käymis-teitse valmistettujen juomien hinnat nousisivat ehdotettujen veronkorotusten seurauksena keskimäärin noin kolmella prosentilla

vuonna 2026. Muiden juomaryhmien hinnat nousisivat vuonna 2026 keskimäärin noin puolella prosentilla.

Ehdotetut veromuutokset kasvattaisivat alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin 41 miljoonalla eurolla vuodesta 2026.

Esityksen tavoitteet ja vaikutukset

Lausunnolla olevan esityksen tavoitteena on lisätä valtion verotuloja korottamalla viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa. Lisäksi tavoitteena on toteuttaa alkoholiveron indeksointi veron reaalisen tason alenemisen välttämiseksi.

Esityksen mukaan ehdotettujen veromuutosten arvioidaan lisäävän valtion alkoholiverokertymää vuositasolla yhteensä noin 38 miljoonaa euroa vuonna 2026 verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia.

Esityksessä todetaan taloudellisten vaikutusten osalta, että vuoden 2026 alusta tapahtuvien veromuutosten seurauksena alkoholijuomien hinnat nousisivat keskimäärin noin prosentin. Hintojen nousu jakaantuisi niin, että yli 2,8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävän viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien hinnat nousisivat keskimäärin noin kolme prosenttia ja muiden alkoholijuomien noin puoli prosenttia. Hinta-arvioissa on oletettu, että veronkorotukset siirtyisivät täysimääräisinä kuluttajahintoihin.

Esityksessä arvioidaan, että vuoden 2026 alusta tapahtuvista muutoksista seuraavan alkoholijuomien hintojen nousun arvioidaan vähentävän alkoholijuomien kulutusta noin puoli prosenttia verrattuna tilanteeseen, jossa verotasoihin ei tehtäisi muutoksia.

Esityksessä todetaan myös, että veromuutosten vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia, sillä sekä alkoholin kotimaiseen kulutukseen että matkustajatuontiin ja verkko-ostamiseen ulkomailta vaikuttaa samanaikaisesti monia eri tekijöitä. Koska ehdotetut veromuutokset kasvattavat hintaeroja muihin maihin nähden, on mahdollista, että alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen ulkomailta kasvavat. Matkustajatuonnin muutoksiin vaikuttavat alkoholin kotimaisten hinta- ja saatavuusmuutosten ohella alkoholin hintakehitys Virossa ja muilla lähialueilla sekä ylipäättään matkustamisen määrä- ja kustannuskehitys.

Veromuutosten vaikutuksia alkoholin matkustajatuontiin ei kuitenkaan voida ennustaa tarkalla tasolla luotettavasti. Tämä johtuu siitä,

että alkoholiveron muutokset eivät välttämättä ole johdonmukaisesti vaikuttaneet merkittävästi ja välittömästi matkustajatuontimääriin.

Alkoholilainsäädäntö

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.

Alkoholilain uudistusta on edistetty Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausten mukaisesti tavoitteena uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta.

Kesäkuussa 2024 tuli voimaan alkoholilain muutos, jossa vähittäis-myyntilupa laajennettiin enintään 5,5 prosenttia alkoholia sisältävien juomien lisäksi koskemaan enintään 8 prosenttia alkoholia sisältäviä käymisteitse valmistettuja juomia.

Meneillään on alkoholilain muutos, jossa mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, alkoholijuomien toimitus sekä lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevat säännökset. Rajat ylittävää etämyyntiä koskeva säädös on lausunnolla olleessa alkoholilain muutoksessa muotoiltu niin, että etämyynti tulisi sallituksi kaikkien alkoholijuomien (alkoholipitoisuus 1,2-80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia) osalta.

Valviran näkemys suunniteltuihin muutoksiin

Valvira kannattaa viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveron korottamista keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Valvira kannattaa myös alkoholi- ja alkoholijuomaveron sitomista kaikkien juomaryhmien osalta pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksiin toteutuneisiin muutoksiin. Tämä vähentää erillisten lainsäädäntömuutosten tarvetta, mikä taas yleisesti edistää valtionhallinnon tehokkuutta.

Lainsäädännöllisten muutosten vaikutusten arviointia vaikeuttavat samanaikaisesti suunnitellut alkoholilain muutokset. Mikäli alkoholilakiin suunnitellut muutokset toteutuvat esityksen mukaan, alkoholijuomien saatavuus helpottuu merkittävästi. Alkoholijuomien etämyyntiin liittyvien

lainsäädännöllisten muutosten vaikutusta alkoholijuomien myyntikanavien valikoitumiseen on vaikea arvioida. On valitettavan todennäköistä, että myös etämyynnin lisääntymisen myötä suuresta osasta etämyytyjä alkoholijuomia jäävät verotulot saamatta Suomeen.

Veronkorotukset ovat omiaan vähentämään alkoholijuomien kulutusta. Tämän tulisi olla myös alkoholilain tavoite sen 1 §:n pykälän mukaan, jossa todetaan, että tämän lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Valvira ilmaisee syvän huolensa siitä, että suunnitellut alkoholilain muutokset ovat omiaan lisäämään alkoholijuomien kulutusta ja sitä kautta kasvattamaan alkoholista aiheutuvia haittoja.

Veronkorotusten kääntöpuolena on, että alkoholijuomien verotukseen tehtävät korotukset voivat siirtää alkoholijuomien ostamista kotimaisista myyntikanavista matkustajatuontiin ja etämyyntiin. Valvira pitää erittäin tärkeänä tämän kehityksen jatkuvaa seurantaan oikea-aikaisen reagoinnin mahdollistamiseksi lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan keinoin.

Meriläinen Kristiina
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira